

СУДБИНЕ ХХ ВЕКА, ЦОН КЕНЕДИ СУДЪБЫ ХХ ВЕКА, ДЖОН КЕННЕДИ

АСТ прес, Москва, 2005.
АСТ пресс, Москва, 2005.

Још од времена када је Плутарх писао „Упоредне животописе” славних Грка и Римљана постоји схватање да су биографије најзнатнијих појединаца, политичких и културних предводника својих народа, један од најбољих путева за упознавање историје тих народа у свој њеној пуноћи. Врсни познаваоци српске историографије често истичу како се на нашим просторима осећа недостатак речене литературе и користе странице престижних часописа било да похвале сваког историчара који се одважио да напише какву биографију, било да позову на њихово писање или превођење, имајући на уму да такве књиге привлаче пажњу кругова много ширих од оних академских. Поменути недостатак постаје још очигледнији када се стекне увид у научну продукцију великих европских и светских држава. Узмимо за пример Русију: у свакој боље опремљеној књижари могу се наћи десетине радова посвећених Петру Великом, Катарини II, Лењину, али и Кромвелу, Наполеону, Ф. Рузвелту и многим другим личностима.

Управо нам из Русије стиже једна необична и за наше просторе неуобичајена књига- необична јер су угледни француски историчари писали о једном америчком председнику и књигу затим објавили на руском језику, неуобичајена за српске читаоце због

самог свог садржаја, потпуно другачијег од онога на шта су навикли читајући домаћа издања. Треба напоменути да су у серији „Судбине 20. века” уз Кенедијеву, место нашле и биографије последњег руског цара Николаја II, војсковође Жукова и људи који су, сваки на свој начин, оставили дубок траг у светској историји (Стаљин, Мусолини, Хитлер, Де Гол, Черчил и Брежњев). Стварајући ову, може се рећи већ славну едицију, аутори из Француске су избегли да дају оцене и ограничили се на прикупљање и приређивање нових чињеница, ретких докумената и јединствених фотографија које ће бацити светло на судбину појединаца „ћудљиво испреплетану са судбином човечанства”.

Биографија Цона Фиццералда Кенедија (29. мај 1917 - 22. новембар 1963), католика ирског порекла и припадника демократске странке, тридесет и петог америчког председника (1961-1963), почиње са причом о његовим прецима Патрику Кенедију и Томасу Фиццералду, који су 1848. због глади напустили Ирску и населили се у Бостону, САД. Сваки текстуални коментар пропраћен је фотографијама, плакатима, генеалогским таблицама или географским картама, па број црно-белих и колор илустрација у књизи од 125 страница премашује три стотине. Не треба трошити речи колико потпунијој спознаји личности и дела ЦФК-а користи поглед на кућу у којој се родио, на његову породицу, пријатеље из детињства и школских дана, на фотографије са двомесечног боравка у Европи, када је двадесетогодишњи Кенеди могао да види како изгледа Хитлерова Немачка и Мусолинијева Италија или са пута по Блиском Истоку 1939. Упоредо са праћењем живота главног јунака, прати се и историја САД и пресудни догађаји на читавој планети. Кенеди је сазревао у доба Другог светског рата. Сам ЦФК је служио у морнарици на Тихом океану. Његов брат Цон Млађи, коме је отац наменио каријеру политичара, погинуо је августа 1944. Братово место је заузео Цон. У двадесет деветој години постао је конгресмен. У лето 1952. представио је многобројној породици своју девојку Цеки Буве, а у новембру исте године је извојевао минималну победу над Хенријем Каботом Лоцом и постао сенатор. На једном месту имамо прилику да гледамо најзанимљивије детаље предизборне кампање, плакате којима су политички опоненти нападали Кенедија да је кандидат богатих и слике са Цонове и Цекијеве свадбе. Истовремено нам аутори саопшта-

вају податке до којих се тешко долази у историјским синтезама и монографијама, нпр. како је Кенеди имао ту способност да „буквално гута књиге, читајући ошамућујуће брзо-по хиљаду речи у минуту”, а да су му омиљене биле управо биографије блиставих политичара и државника попут Талејрана, Линколна, Џона Квинсија Адамса, Џеферсона и Черчила, али да се није либио да га зачекну са најновијом причом о Џемсу Бонду у рукама.

Највише простора је, природно, припало годинама Кенедијевог председниковања САД. На изборима са највише изашлих гласача, победио је Ричарда Никсона са свега једним промилом гласова разлике (49,7% : 49,6%). У својој четрдесет трећој години постао је други најмлађи председник земље (Теодор Рузвелт је био годину дана млађи први станар Беле куће) и први католик који се нашао на том високом положају. После ових обавештења следи групна фотографија председника са потпредседником, државним секретаром, послаником у УН и свим министрима, па овековечени моменат подношења заклетве и славна инаугурациона беседа у којој је Кенеди поручио Американцима да се не питају шта Америка може да учини за њих, већ шта они могу да учине за Америку. Француски историчари нису пропустили да обавесте читаоце о сукобима САД и СССР-а и ракетној кризи на Куби. Наравно, у сваком уџбенику за историју света после Другог светског рата може се читати о детаљима сусрета Кенедија и Никите Хрушчова, али се не може у сваком уџбенику прочитати да је Хрушчов том приликом Жаклини Кенеди поклонили младунче чувене Лајке, керуше која је доспела у свемир. Дотакнута је и највећа љубавна афера једног америчког председника пре афере Виљема Џеферсона Клинтона и Монике Левински. У питању је веза Кенедија и холивудске суперзвезде Мерлин Монро, која је окончана трагичном смрћу плавокосе глумице.

Џона Кенедија је 22. новембра 1963. у 12 часова и 30 минута убио Ли Харви Освалд. Писци, међутим, нису на том месту ставили тачку на његову биографију. Следе слике и текстови о сахрани на Арлингтонском гробљу, истрази, убиству Роберта Кенедија, удаји Џонове удовице за богатог Аристотела Оназиса и детаљи из живота деце покојног председника. У одељку Прилози (стр. 102-125) налази се родослов породица Кенеди и Фицџералд,

карта САД, слике свих председника, пропраћене подацима као што су време и место рођења и смрти, имена родитеља, супружника, број деце, професија, религија, партија, време у коме се налазио на месту председника и надимак. На крају је дат графички приказ законодавне, извршне и судске власти и кратке биографије личности поменутих у књизи.

Читање књига из едиције „Судбине XX века” обогатиће професионалне историчаре, али и сваког поклоника Клио обиљем нових и несвакидашњих података, а поједине студенте историје чак уверити у могућност писања историје на један потпуно нов, освежавајућ и стимулативан начин. Стога полажемо право на наду да ће се у скорој будућности сличне књиге појавити и на српском језику.